

Ministeriet for Grøn Trepert

Styrelsen for Grøn

Arealomlægning og

Vandmiljø

Høringssvaret er fremsendt via høringsværktøjet

Vingsted 20. juni 2025

Danmarks Sportsfiskerforbunds bemærkninger til høring af genbesøget af vandområdeplanerne for tredje planperiode (vandområdeplan 2021-27 - VP3II)

Danmarks Sportsfiskerforbund takker for muligheden for at afgive høringssvar til forslag til genbesøget af vandområdeplanerne for 2021-27.

Dette høringssvar er fra Danmarks Sportsfiskerforbund. Forbundets lokale koordinatore, lokale vandløbssammenslutninger samt lokalforeninger indsender høringssvar og bemærkninger med et lokalt tilsnit, som er højt kvalificeret bl.a. i kraft af afsenderens store viden om lokale forhold.

Den 22. juni 2022 sendte vi et høringssvar til forslag til vandområdeplaner 2021-27. Dette høringssvar er stadig relevant, og er derfor vedhæftet dette som Bilag A.

Indledning

Danmark er notorisk bagud med at leve op til Vandrammedirektivets krav. 25 år efter direktivet trådte i kraft, er de danske søer, åer og fjorde i elendig tilstand. Regeringen har gentagne gange udskudt nødvendige indsatser, og i december 2024 meddelte ministeren for Grøn Omstilling til aftalekredsen bag Landbrugsaftalen, at nødvendige tiltag for søer, vandløb og grundvand først forventes gennemført i 2033 og frem – seks år efter fristen i direktivet. Ifølge Vandrammedirektivet kan tidsudskydelser dog kun begrundes i naturgivne forhold, og kun hvis alle nødvendige indsatser er iværksat senest i 2027. Det er ikke tilfældet.

Der er tale om en klar og gentagen overskridelse af direktivet. Derfor henvendte Danmarks Sportsfiskerforbund sig i februar 2025 til EU-Kommissionen i fællesskab med Danmarks Naturfredningsforening, Greenpeace og Rådet for Grøn Omstilling (Bilag B). I brevet opfordrede vi Kommissionen til at gribe ind over for den danske regerings manglende implementering af Vandrammedirektivet, særligt i forhold til søer, åer og grundvand. Vi understregede, at regeringen ikke bør vente yderligere otte år med at iværksætte tiltag, der kan gennemføres nu – i regi af VP3II.

Situationen er alvorlig. Af de 985 søer, der indgår i Danmarks vandområdeplaner, er ingen i både god økologisk og kemisk tilstand. Kun 3 % af de danske vandløb opfylder kravene til god økologisk tilstand, og hele 43 % af grundvandsforekomsterne er i dårlig kemisk tilstand. Samtidig er ingen danske fjorde i god økologisk tilstand, og iltsvindets udbredelse i 2024 var det værste i 22 år – større end Fyn og Sjælland tilsammen.

Det er samtidig værd at bemærke, at fremdriften i VP3-vandløbsprojekter halter gevaldigt. Det gælder både for antallet af ansøgte projekter, projekter der har fået gennemført forundersøgelse og realiserede projekter. Så vidt vi er bekendt, er det derfor kun en brøkdel af VP3's målsætning om at fjerne 750 spærringer og restaurere 5.000 km vandløb, der her godt halvejs i VP3 (2021-2027) er under planlægning eller gennemført. Det er dybt kritisabelt.

Alligevel udskyder det fremlagte udkast til genbesøget af vandområdeplanerne (VP3II) endnu engang de nødvendige beslutninger. Manglen på konkrete og tidsforankrede indsatser – især for vandløb og søer – er i direkte strid med Vandrammedirektivets krav og risikerer at få alvorlige konsekvenser for den natur, der knytter sig til de ferske habitater. Hvis ikke ambitionerne i VP3II hæves markant, vil Danmarks Sportsfiskerforbund med al sandsynlighed endnu en gang rette henvendelse til Kommissionen – og Danmark kan i yderste konsekvens risikere en sag om traktatbrud.

Det har vi naturligvis ikke et ønske om. I stedet håber vi på, at Regeringen og aftalepartierne vil lytte til vores anbefalinger til en mere ambitiøs VP3II, der vil være i overensstemmelse med Vandrammedirektivets krav.

Indholdsfortegnelse

Danmarks Sportsfiskerforbund vil i det følgende kommentere på påvirkninger af væsentlig betydning for vandområdernes tilstand gældende for:

1. Vandløb

- Spærringer, der hindrer fri faunapassage
- Kunstige søer der er blevet naturlige
- Vandløbsvedligeholdelse
- Vandindvinding

2. Søer

- Tilledning af næringsalte fra dambrug, renseanlæg, spredt bebyggelse og regnbetingede udløb
- Diffus tilledning af næringsalte
- Vandindvinding

3. Kystvande

- Vandbårne næringsstofftilførsler af kvælstof og fosfor fra landbrug samt spildevandstilførsler fra punktkilder herunder husholdninger, industri og saltvandsbaserede fiskeopdræt
- Frigivelse af ophobede næringsstoffer fra havbunden
- Fiskeri med bundskrabende redskaber herunder muslingeskrab
- Sejladsrelaterede aktiviteter, herunder oprensning og uddybning af sejlrender, klapning og havne anlæg/aktiviteter
- Råstofindvinding og kystfodring
- Slusedrift
- Påvirkning af økosystemet/biologisk ubalance bl.a. som følge af fiskeri

Vandløb

Spærringer, der hindrer fri faunapassage

Danmarks Sportsfiskerforbund mener alle menneskeskabte spærringer skal fjernes i de danske vandløb. En spærring forhindrer den naturlige vandløbsdynamik og er en unaturlig prop i et vandløb, der hindrer organismernes frie vandring og hindrer målopfyldelse for fisk opstrøms.

I afsnittet Spærringer af særlig karakter, står følgende:

Det er tidligere vurderet, at fire større spærringer har en karakter, som af hensyn til økonomi, kulturarvshensyn eller betydelige øvrige interesser, herunder specifikke landskabelige eller rekreative interesser, gør det vanskeligt at fastlægge en evt. indsats. Det drejer sig om spærringerne ved Tangeværket (Gudenå) og Holstebro Vandkraftsø (Storå) samt Sulkendrup Mølle og Lillemølle (begge i Ørbæk Å).

- **Tange Sø**

I forhold til Tangeværket er der fastsat en indsats i form af fjernelse af fysisk spærring. I løbet af 2025 bliver der nedsat en arbejdsgruppe, der skal foreslå en konkret løsning. Løsningen er rammesat ud fra krav til sikring af kontinuitet i overensstemmelse med vandrammedirektivet.

Miljø- og Fødevareministeriet, miljøstyrelsen udsendte den 12. januar 2021 et Notat: **Faunapassage ved Tange Sø og Tangeværket - oversigt over forslag til løsningsmodeller (VERSION 2)**

Notatet blev udarbejdet til brug for Tange Sø arbejdsgruppen, nedsat af daværende miljøminister Lea Wermelin.

Notatet indeholder en oversigt på hvilke løsningsforslag der lever op til vandramme- og habitatdirektivet.

Danmarks Sportsfiskerforbund anbefaler en tømning af Tange Sø og en reetablering af Gudenåen på den 13 kilometer lange strækning, det vil sikre at vandløbsnaturen kommer til at fungere med sikkerhed. En løsning som vi ved virker.

Af kommissoriet for Arbejdsgruppen i 2020 fremgår bl.a. følgende:

Det skal i forbindelse med de kommende vandområdeplaner for 2021-2027 afklares, hvorledes spærringen ved Tange Sø skal håndteres i relation til opfyldelse af vandrammedirektivets krav i det samlede Gudenå-system og af gunstig bevaringsstatus for de N2000 områder, der findes op- og nedstrøms spærringen.

Der etableres derfor en arbejdsgruppe bestående af relevante interessenter, der skal identificere og beskrive de forskellige bindinger, behov og muligheder, der kan være for at foretage de nødvendige ændringer ved Tange Sø-spærringen.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener ikke, at endnu en arbejdsgruppe vil kunne bidrage til at finde fælles fodslag om en løsning – men tværtimod blot vil forsinke processen yderligere. DSF mener det bør præciseres i forslag til Vandområdeplan 2021-27, hvorledes spærringen ved Tange Sø skal håndteres i relation til opfyldelse af vandrammedirektivets krav i det samlede Gudenå-system og af gunstig bevaringsstatus for de N2000 områder, der findes op- og nedstrøms spærringen.

Altså sikre, at der sker målopfyldelse både op og nedstrøms Tange Sø (VRD), samt at der opstår gunstig bevaringsstatus i de Natura 2000 områder, der findes op- og nedstrøms spærringen ved Tange (HD). Det er helt centralt, at der – som MFKN allerede har slået fast er påkrævet – foretages en habitatkonsekvensvurdering af Tangeværkets vandindvindingstilladelse. Det vil give det nødvendige faglige grundlag for beslutningen om Gudenåens fremtid ved Tange.

Vi vil i øvrigt henlede opmærksomheden på, at en reetablering af Gudenåen ved Tange også vil være en løsning, der opfylder [EU's Naturgenopretningsforordnings artikel 9](#) (Genskabelse af floders naturlige kontinuitet og de tilhørende flodsletters naturlige funktioner), hvor der blandt andet står følgende:

1. *Medlemsstaterne skal udarbejde en oversigt over kunstige barrierer for overfladevandets kontinuitet og – under hensyntagen til de kunstige barrierers samfundsøkonomiske funktioner – identificere de barrierer, der skal fjernes for at bidrage til at opfylde restaureringsmålene i artikel 4 i denne forordning og nå målet om at genskabe mindst 25.000 km floder som frit strømmende vandløb i Unionen inden 2030.*
2. *Ved fjernelse af kunstige barrierer skal medlemsstaterne først og fremmest fokusere på forældede barrierer, dvs. barrierer, der ikke længere er nødvendige for produktion af vedvarende energi.*

3. *Medlemsstaterne skal supplere fjernelsen af kunstige barrierer i overensstemmelse med stk. 2 med de nødvendige foranstaltninger for at forbedre de tilhørende flodsletters naturlige funktioner.*

Disse tre målsætninger fra Naturgenopretningsforordnings artikel 9 vejer efter vores vurdering tungt i prioriteringen af at få genskabt det oprindelige forløb af Gudenåen, **så den helt unikke vandløbsnatur kan blive genfødt** i stedet for at ligge gemt og glemt under Tange sø.

I øvrigt vil en reetablering af Gudenåen på strækningen ved Tange sikre fri passage til mere end 1100 km målsat vandløb opstrøms, hvoraf meget få i dag er i god økologisk tilstand.

Reetableringen vil også sikre sammenhæng med andre indsatser i Gudenå-systemet – herunder **Gudenåplanen**, under Gudenåkomitéen, hvor 8 kommuner samarbejder om den fælles vision:

"Gudenåkomitéen er blevet enige om en ambitiøs vision om at genetablere et levende naturlandskab og fremtidssikre Gudenådalen og Randers Fjord.

Hvis det lykkes, kan det blive Danmarks størst sammenhængende naturlandskab og en af Nordeuropas vitale blå-grønne korridorer. Det kan blive en konkret realisering af de nationale visioner for natur og biodiversitet og den landskabstransformation vi står overfor som samfund."

Skal denne vision indfries, er en fjernelse af Tange Sø en helt nødvendig forudsætning.

- **Holstebro Vandkraftsø**

Her er der truffet beslutning om en indsats i form af et kort omløbsstryk forbi opstemningen ved vandkraftværket ind i søen. Spærringen indgår i den almindelige tilskudsordning, og i lighed med andre indsatser under tilskudsordningen er det kommunen, der står for projektet.

DSF finder denne løsning, der på ingen måde lever op til krav i hverken vandramme- eller habitatdirektivet katastrofal. Vi vil naturligvis forfølge beslutningen, hvis den fastholdes i den endelige vandområdeplan, også med inddragelse af EU-kommissionen.

Fisk kan ikke i tilstrækkeligt omfang passere opstemningen ved Kraftværkssøen i Holstebro. Opstemningen forhindrer således, grundet den dårligt fungerende omløbsstrøm, de fleste vandrefisk i at komme fra havet og frem til gydepladserne i vandløbene oven for.

Stuvningszonen i søen betyder desuden, at en meget stor del af de nedtrækkende småfisk på vej til opvækst i havet forsvinder på deres vej igennem søen. Undersøgelser viser, at over 80 % af de smolt (ørred- og lakse-ungfisk), der forsøger at vandre mod havet fra vandløbene oven for søen, ender som føde for fugle og rovfisk som gedder og aborrer.

For at få selvreproducerende bestande af laksefisk i et vandløbssystem er det nødvendigt, at der er tilstrækkelig passagemulighed for både optrækkende gydefisk fra havet og for nedtrækkende smolt på vej til opvækstområderne i havet.

Et stryg i den nedstrøms ende af en opstemmet sø kan i bedste fald kun forbedre passagen for optrækkende gydefisk, men forbedrer ikke passagemulighederne for nedtrækkende smolt, hvorfor fiskene så stadig ikke kan gennemføre deres naturlige livscyklus. Lignende problemstillinger må forventes for flod- og havlampretter, der lige som laksefisk er afhængige af at vandre imellem gydeområderne i vandløb og opvækstområderne i havet.

Fisketrapper og andre passagetyper med en større opstrøms beliggende opstemmet sø vurderes derfor ikke at opfylde vandområdeplanernes mål om kontinuitet i vandløb.

DTU Aqua har senest i 2015-17 i flere notater konkluderet, at de nuværende passageforhold ved Tange Sø medfører et brud på kontinuiteten i Gudenå og har vurderet, at de nuværende forhold ikke muliggør selvreproducerende lakse- og havørredbestande opstrøms Tangeværket og Tange Sø og ikke vil sikre grundlag for målopfyldelse af god økologisk tilstand ift. vandrammedirektivet i en række tilløb til Gudenå mellem Silkeborg Langsø og Tange Sø.

Det samme gælder for spærringen i Storåen og den løsning der er foreslået løser ikke dette problem og er derfor i strid med både vandramme- og habitatdirektivet.

Det fremgår i Natura 2000 plan for 2022-27 for Nisum Fjord, at det er vandområdeplanerne, som udarbejdes med baggrund i EU's vandrammedirektiv, der er hovedinstrumentet til at sikre og forbedre tilstanden i de akvatiske naturtyper i Natura 2000områderne. Vandområdeplanernes formål er at forbedre vandmiljøet i retning af god økologisk og kemisk tilstand (fx reduktion af kvælstofbelastning og fjernelse af spærringer), hvilket samtidig tilvejebringer grundlæggende forbedringer af vandkvaliteten til gavn for naturtyper, fugle og arter i Natura 2000-området.

Storå er speciel, fordi vandrefisk som laks, lampretter, ørred, helt og ål kun har fri adgang til ca. 1/3 af Storå-systemet. Opstemningen ved Holstebro Vandkraftværk forhindrer, at laks og cirka 20 andre fiskearter frit kan vandre til og specielt ned fra gydeområderne øst for Holstebro, hvor 2/3 af Storå-systemet ligger. Opstemningen blev skabt midt i ådalen i 1942 og producerede strøm frem til 2011, hvor strømproduktionen ophørte.

Potentialet for laksebestanden i Storå er derfor meget højere end det nuværende niveau. En realisering af dette potentiale forudsætter, at der bliver genskabt fri adgang mellem gydeområderne opstrøms opstemningen og laksens opvækstområder i havet. Kun hvis det sker, vil laksebestanden blive endnu større, vurderer DTU Aqua.

Den atlantiske laks og flodlampret er på udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 58 Nisum Fjord og laks er desuden bilag II art i habitatdirektivet.

Valg af løsning har medført et kritisk udkast til høringssvar fra Holstebro kommune (Bilag C).

Heri skriver Kommunen blandt andet:

Holstebro Kommune opfordrer staten til at ændre forslaget til en fuld forlægning af Storå langs den sydlige bred i Vandkraftsøen, jf. de krav til løsning som Holstebro Kommune blev stillet overfor i arbejdet med realisering af klimatilpasningsprojektet. En fuld forlægning vil ikke være i strid med vandrammedirektivet, og opretholder og forbedrer bestandene af levedygtige fisk, herunder bilag 4 beskyttede arter samt bilag 2 og 5 arter på udpegningsgrundlaget for at habitatområde Nissum Fjord, som laksen og dårligt svømmende lampretarter, m.fl.

Danmarks Sportsfiskerforbund anbefaler en tømning af Vandkraftsøen og en reetablering af Storåen på den 2,5 kilometer lange strækning, det vil sikre at vandløbsnaturen kommer til at fungere med sikkerhed. En løsning som vi ved virker.

Hvis Staten forventer at en løsning skal sikres medfinansiering fra EU gennem Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond (EHFAF), tror vi ikke dette vil kunne lade sig gøre, da det foreslåede omløbsstryk ikke lever op til kravene i Vandrammedirektivet om kontinuitet. Danmarks Sportsfiskerforbund, der har plads i Overvågningsudvalget, som skal medvirke til at sikre fremdrift i programmet og sikre, at Hav-, Fiskeri- og Akvakulturprogrammet bliver gennemført effektivt og giver resultater, vil naturligvis gøre opmærksom på dette forhold i Overvågningsudvalget – bl.a. når udvalget skal godkende kriterier for udvælgelsen af projekter til programmet. Udvalget er også meget opmærksomme på at de tildelte midler, i perioden 2021-27 på 2,1 mia. kr. som tilskudsordninger rettet mod fiskeri, akvakultur og vandmiljøet, hvoraf 1,5 mia. kr. kommer fra Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond, skaber naturmæssig værdi. Dette vil et kort omløbsstryk hverken gøre i Holstebro eller ved Tange.

Danmarks Sportsfiskerforbund's øvrige bemærkninger vedrørende spærringer:

DSF mangler helt klart en redegørelse for konsekvenserne af disse beslutninger. Vi mangler en henvisning til konsekvenserne af at Sulkendrup Mølle og Lillemølle ikke skal have en indsats i forhold til at sikre kontinuitet i Ørbæk Å.

I høringsnotat fra Vandområdeplanerne 2021-2027 fra juni 2023 står blandt andet:

Kulturhistoriske interesser

Miljøministeriets bemærkninger: *Miljøministeriet oplyser i forhold til kulturhistoriske interesser, at der i de konkrete tilfælde skal ske en afvejning mellem vandområdeplanernes indsatser og hensynet til kulturminde. Forud for gennemførelsen af et konkret projekt skal kommunen udarbejde en konsekvensvurdering af indsatsen. Som en del af denne proces skal kommunen vurdere, hvorvidt indsatsen kan have betydning for bevarelsen af kulturminde. Kommunen skal således vurdere, om kulturhistoriske hensyn er til hinder for gennemførelsen af en indsats, jf. vandløbsloven § 37, stk. 3. Det er afdækket i et samarbejde med Slots- og Kulturstyrelsen, i hvilke konkrete tilfælde der bør tages særlig hensyn til kulturarven. Det oplyses, at der ved vurdering af mulighederne for spærringsfjernelse både indgår en vurdering*

af mulighederne for en konkret fjernelse af f.eks. en opstemning eller valg af anden teknisk løsning, hvorpå man sikrer vandløbets kontinuitet, f.eks. ved etablering af omløbsstryg. I denne vurdering skal det sikres, at eventuelle kulturarvmæssige interesser omkring den pågældende strækning tilgodeses.

Danmarks Sportsfiskerforbund er forundrede over, hvorfor Ministeriet laver aftaler med Slots- og Kulturstyrelsen om ingen indsatser ved de 2 fynske vandmøller allerede inden Vandområdeplanen er vedtaget.

Hvis Ministeriet fulgte egne retningslinjer, beskrevet i høringsnotatet, havde vi haft mulighed for at få en kommunal afgørelse prøvet i Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvilket vi ikke har nu, men det er måske også det, der er meningen?

Kontinuitetsbegrebet

Definition fra udkast til Vejledning til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vand-områdedistrikter:

Særligt regulering af vandløb og etablering af rørlægninger og fysiske spærringer vurderes at udgøre den primære årsag til dårlige fysiske forhold eller manglende kontinuitet i vandløbene. Ved manglende kontinuitet forstås, at vandet ikke har et frit og som udgangspunkt ubrudt forløb, så vandløbets organismer frit kan bevæge sig i op- og nedstrøms retning i vandløbet.

Danmarks Sportsfiskerforbund anbefaler Ministeriet at efterleve definitionen på kontinuitet i vandløbene og dermed sikre målopfyldelse opstrøms spærringer der fjernes. På den måde vil Danmark også leve op til de krav, vi har forpligtet os til i EU's Naturdirektiver – både Vandrammedirektivet og Habitatdirektivet.

Derfor vil Danmarks Sportsfiskerforbund også på det kraftigste anbefale, at der skabes kontinuitet i Storåen ved Holstebro og ved Tange i Gudenåen – allerbedst ved en tømning af Søerne og genskabelse af de oprindelige forhold.

Kunstige søer der er blevet naturlige

Danmarks Sportsfiskerforbund er uforstående over, at en række søer, der er dannet ved opførelse af menneskabte dæmninger i vandløb, kan få prædikatet naturlige i udkast til VPIL. Det drejer sig om Tange Sø, Vandkraftsøen i Holstebro og MES Sø ved Brande og sikkert flere.

Danmarks Sportsfiskerforbund, vil advare mod at dette vil blive brugt som argument for at bevare Tange Sø og Vandkraftsøen i Holstebro og måske andre. Et sådant argument mener DSF ikke holder juridisk, som vi vil redegøre for i det følgende.

Danmarks Sportsfiskerforbund finder ikke der er noget nyt i, at vandforekomster, der i princippet er menneskeskabte og dermed notorisk er kunstige i en gængs forstand i forhold til vandområdeplanerne og indsatserne i indsatsbekendtgørelsen mv. bliver udlagt som "naturlige" med deraf følgende målsætninger og tilhørende beskyttelse i medfør af indsatsbekendtgørelsens § 8 og særligt § 8, stk. 3, der omhandler forbuddet mod at træffe afgørelser, der kan forringe tilstanden og/eller hindre målopfyldelse i overfladevandområder.

Hele tvisten om, hvornår et vandløb eller en sø mv. er at betragte som "kunstig" var der en del debat om i forbindelse med 1. generation vandplaner fra (i Danmark) 2013-2015, hvor særligt landbruget og de tilhørende organisationer problematiserede den del i et betydeligt omfang.

Der er dog nogle klare modifikationer til det ovenstående.

Det ene forhold er, at der i miljømålsbekendtgørelsens § 4, der er en implementering af fravigelsesbestemmelsen i vandrammedirektivets artikel 4, stk. 7, er hjemmel til at fravige beskyttelsen mv. af de enkelte vandområder og vandforekomster.

Det er ikke meningen, at det skal være let at få en sådan fravigelsestilladelse, og betingelserne i den forbindelse er følgende:

- at der er taget alle praktisk gennemførlige skridt for at mindske den skadelige virkning af projektet der begrundet fravigelsen
- at begrundelsen for projektet er specifikt angivet
- at projektet er begrundet i væsentlige samfundsinteresser og/eller nyttevirkninger for miljøet
- at de nyttige mål, der tilsigtes med projektet ikke kan opnås med andre midler pga. tekniske vanskeligheder eller uforholdsmæssige omkostninger.

Kravene bliver i praksis umiddelbart administreret ret operationelt, dog med respekt for, at der er tale om undtagelser, der som sådan skal fortolkes indskrænkende.

Det bemærkes i den forbindelse, at det i betingelse 3 er anført, at nyttevirkninger for miljøet kan bære en fravigelse, hvis de øvrige betingelser er opfyldte. Nyttevirkninger for miljøet kan i den forbindelse formentligt omfatte nedlæggelsen af søer mv., hvis den nedlæggelse – påvirkningen af vandforekomsten til trods – skaber et bedre miljø end før indgrebet. Bemærkelsesværdigt er den i den forbindelse, at de fleste fravigelsestilladelser, der er blevet meddelt af MST, nu SGAV, faktisk er meddelt i forbindelse med vådområdeprojekter, ådals forbedringer eller tilsvarende forbedringstiltag.

Danmarks Sportsfiskerforbund medsender eksempler på dette som bilag (Bilagene D, E og F)

Hvis Ministeriet skulle anvende udpegningen af disse menneskeskabte søer som "naturlige søer", her tænker vi på Vandkraftsøen i Holstebro og Tange Sø med flere, som at denne udpegning udgør en definitiv hindring for at reducere eller nedlægge disse i medfør af vandrammedirektivet.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener ikke Ministeriet kan dette, da der kan meddeles en fravigelsestilladelse, hvilket er sket flere gange i andre projekter. Hvis formålet med nedlæggelse er miljøforbedringer, er der ingen problemer. DSF mener det vil givetvis være vanskeligt at hævde, at de enkelte å-systemer har en bedre økologisk tilstand med de menneskeskabte søer end uden dem.

Det andet forhold relaterer sig til habitatdirektivet.

De omhandlede søer såsom Tange Sø og Vandkraftsøen mv. kan meget vel være bidragende til at opretholde opstrøms-og/ eller nedstrøms beliggende Natura 2000-områder i en ugunstig bevaringsstatus, da søerne mv. er medvirkende til at udpegningsgrundlaget ikke kan opnå bevaringsmålsætningerne.

Dette er f.eks. tilfældet for så vidt angår Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse vedrørende Tange Sø, hvor nævnet nåede frem til, at der skulle udarbejdes en fuld habitatkonsekvensvurdering i forhold til nogle lampretarter, der er på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-området opstrøms Tange Sø.

Nævnets afgørelse vedrører således selve Tangeværket, men tankegangen kan uden videre overføres til de søer, der f.eks. er etableret i tilknytning til f.eks. Tangeværket, uagtet at den i vandområdeplanerne er udlagt som "naturlig".

DSF bemærker i den forbindelse, at EU-domstolen i sagen C-66/23 har fastslået, at fuglebeskyttelsesdirektivets art. 4, stk. 1, og stk. 2, forpligter medlemsstaterne til for hvert særligt fuglebeskyttelsesområde at vedtage og gennemføre foranstaltninger for alle bilag I-fuglearter og trækfugle, der forekommer på den enkelte lokalitet, uanset om den pågældende art er en del af udpegningsgrundlaget for det enkelte område.

En konsekvensvurdering efter habitatdirektivets art. 6, stk. 3, kan herefter ikke begrænses til de fuglearter, der fremgår af udpegningsgrundlaget, men omfatter alle de bilag I-fuglearter og trækfugle, der forekommer på den enkelte lokalitet.

Danmarks Sportsfiskerforbund bemærker at den pågældende dom vedrører således fuglebeskyttelsesdirektivet, men habitatdirektivet som helhed må fortolkes i overensstemmelse med dommen, hvorefter f.eks. laks, der er på habitatdirektivets bilag II og således er blandt arterne, der kan udgøre et udpegningsgrundlag for et Natura 2000-område også skal vurderes og beskyttes i overensstemmelse dermed.

Dette vil således have stor betydning, hvis der vurderes på betydningen af Tangeværket og i den forbindelse Tange Sø og Vandkraftsøen i forhold til bl.a. laks, uagtet at laks ikke er på udpegningsgrundlaget for f.eks. Natura 2000-området opstrøms Tange Sø, ligesom hele Storå ikke er udpeget som Natura 2000-område udover de yderste stykker ved Nisum Fjord, på trods af en meget stor forekomst af laks.

Det bemærkes i samme forbindelse, at EU-Domstolen i C-444/21 har understreget, at det alene er "specifikke og præcise målsætninger", der kan kvalificeres som bevaringsmålsætninger i habitatdirektivets forstand.

Tilsvarende fastslog domstolen i samme sag, at de bevaringsforanstaltninger, der kræves efter artikel 6. stk. 1, ikke kan begrænses til foranstaltninger, der tilsigter at imødegå udefrakommende menneskeskabte skader eller forstyrrelser, men skal om nødvendigt omfatte positive, proaktive foranstaltninger til bevaring eller genopretning af lokalitetens bevaringsstatus.

Artikel 6, stk. 1, kræver herefter, at bevaringsforanstaltningerne iværksættes i overensstemmelse med de økologiske behov for hver art og hver naturtype, der findes på hver af de omhandlede lokaliteter af fællesskabsbetydning.

Herudover har EU-domstolen i C-116/22 fastslået, at artikel 6, stk. 1, i habitatdirektivet kræver, at der fastlægges detaljerede og præcise foranstaltninger for hvert enkelt Natura 2000-område.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener at der med den gængse dansk praksis på området, kan vi have en vis formodning for, at de danske planer og de tilhørende foranstaltninger ikke opfylder kravene i habitatdirektivet.

Der kan derfor givetvis laves en stærk argumentation for, at opretholdelsen af de "naturlige" kraftværkssøer mv. er i strid med habitatdirektivets beskyttelses- og forbedringskrav, hvorfor de skal søges fjernet hurtigst muligt.

Det er desuden muligt, at realiseringen af Natura 2000-beskyttelsen vil kræve en fravigelse efter vandrammedirektivets artikel 4, stk. 7, og dermed miljømålsbekendtgørelsens § 4, som redegjort for ovenfor, men det vurderes herefter, at det vil være muligt at opnå en sådan tilladelse, da formålet åbenbart vil have et natur- og miljøforbedrende sigte, da formålet vil være at bringe et Natura 2000-område i gunstig bevaringsstatus.

Danmarks Sportsfiskerforbund vil med baggrund i ovenstående juridiske gennemgang, naturligvis forfølge beslutningen, hvis Ministeriet fastholder dårlige løsninger i den endelige vandområdeplan, også med inddragelse af EU-kommissionen.

Slusedrift

Slusedrift skal ændres så en lukning begrænses til et absolut minimum. Danmarks Sportsfiskerforbund mener, at sluser skal karakteriseres som spærringer, hvilket vi har påpeget i alle tidligere høringssvar til vandområdeplaner.

Vandløb

Vandløbsvedligeholdelse

Følgende fremgår af udkastet til VP3II:

Vandløbsvedligeholdelse er som beskrevet i kapitel 3 i nogle tilfælde fortsat ikke i overensstemmelse med de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, der kræves for at understøtte bl.a. målet om god økologisk tilstand. Det følger af vandløbslovens § 1, stk. 2, at fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter loven skal ske under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som fastsættes i henhold til anden lovgivning. Dvs. bl.a. de konkrete miljømål, som gælder for vandløb efter miljømålsbekendtgørelsen. Uafhængigt af vandløbsloven følger det desuden af § 8 i indsatsbekendtgørelsen, at myndigheders administration af lovgivningen ikke må føre til tilstandsforringelser eller forhindre opfyldelse af de mål, som gælder. Det er kommunerne som vandløbsmyndighed, der skal sikre, at bl.a. vandløbsvedligeholdelsen er i overensstemmelse med loven. Forpligtelsen til at administrere i overensstemmelse med bl.a. vandplanlægningen er gentaget af Miljø- og

Fødevareklagenævnet i en række afgørelser, bl.a. afgørelse af 17. april 2020 i sagerne 18/05717, 18/06663, 18/06664 og 18/06666 og afgørelse af 11. februar 2021 i sagen 20/12190.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener at der er behov for hjælp til landets kommuner, der ikke får udarbejdet de vandløbsregulativer de er forpligtigede til. Vores vurdering er, at det er mere end 90 % af vandløbsregulativerne, der ikke opfylder de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, der kræves for at understøtte målet om god økologisk tilstand.

Efter at sikre kontinuiteten ved fjernelse af spærringer, er vedtagelse af vandløbsregulativer, der ved bl.a. skånsom vedligeholdelse, sikrer målopfyldelse, den vigtigste indsats for at komme i mål med den gode økologiske tilstand i de målsatte vandløb.

Vandløb

Vandindvinding

Danmarks Sportsfiskerforbund efterlyser en forvaltning i kommunerne, der sikrer at der ikke sker en overudnyttelse af grundvandsressursen, når der gives tilladelse til vandindvinding til landbrugets markvanding.

Vi ser gang på gang, at der i perioder med tørke, gives tilladelser til mere vand uden den nødvendige sagsbehandling. Landbruget anvender store mængder vand på samme tidspunkter, hvor vandføringen i de mindre type-1 vandløb er kritisk, på grund af netop tørke. Det er helt sikkert vi ikke når målopfyldelse hvis der ikke er vand i de målsatte type-1 vandløb.

Søer

Indsatser

Der fremgår af udkastet, at ud af de 986 søer, der indgår i vandområdeplanerne 2021-2027, er der fem i både god økologisk og god kemisk tilstand. Opgjort særskilt vurderes ca. 20 % af søerne at være i god økologisk tilstand, mens ca. 30 % af de undersøgte søer vurderes at være i god kemisk tilstand. Basisanalysen fra 2019 viser desuden, at ca. 56 % af søerne er i risiko for ikke at nå målet om god tilstand i 2027. Der vil derfor være behov for at iværksætte yderligere indsatser i vandområdeplanerne 2021-2027 og videreføre sø-restaureringsindsatser fra vandområdeplanerne 2015-2021.

Danmarks Sportsfiskerforbund vil anbefale Ministeriet, at der tages øjeblikkelige initiativer til opkøb af dambrug mhp. at stoppe tilladning af næringssalte til såvel søer som kystvande. Hvis udledninger fra renseanlæg, spredt bebyggelse og regnbetingede udløb ender i én eller flere af de 986 søer, der er med i VP3II, bør der straks foretages nødvendige tiltag, der kan sikre vi opnår god økologisk og kemisk tilstand i disse.

Diffus tilladning af næringssalte skal løses i forbindelse med initiativer med Grøn Trepert. Arealer omkring og i oplandet til søer, skal tages ud af intensiv drift. Det drejer sig om å-nære arealer, der skal udlægges til vedvarende græs eller lavbundsarealer, der udlægges til natur.

Vandindvinding fra søer til brug i industrier og/eller markvanding skal begrænses og helst helt ophøre. Specielt hvad angår Tissø, skal der findes en løsning, der sikrer vi overholder og lever op til de forpligtigelser vi har i vandramme- og habitatområderne omkring søen.

Kystvande

Tilstanden i de danske fjorde og kystvande er kritisk. I efteråret 2024 oplevede vi den næst værste udbredelse af iltsvind i 22 år – det samlede areal berørt af iltsvind midt i september var større end både Fyn og Sjælland tilsammen og næsten 50 % større end året før. Det vidner om en tiltagende forværring. Samtidig kunne Danmarks Miljøportal i 2023 konstatere, at **ingen danske fjorde opfylder kravene om god økologisk tilstand**.

Den primære årsag til tilstanden er kendt: de vandbårne tilførsler af kvælstof og fosfor fra landbruget samt spildevand fra punktkilder som husholdninger, industri og saltvandsbaseret fiskeopdræt. Uanset at Trepartsaftalen har sat gang i nye virkemidler, er det tydeligt, at den nuværende indsats er utilstrækkelig.

Danmarks Sportsfiskerforbund vurderer, at en **gennemgribende reform af kvælstofreguleringen** er nødvendig. Den nuværende arealbaserede tilgang, hvor alle landbrug behandles ens, uanset hvor meget de reelt belaster vandmiljøet, er ikke effektiv. Vi anbefaler en **ny reguleringsmodel, som tager udgangspunkt i bedrifternes faktiske udvaskning**, så det er de arealer med højest udledning pr. hektar, der mødes af de skrappeste krav. Det vil skabe incitament til at udtage de arealer, der giver størst miljøeffekt for pengene – og samtidig reducere behovet for generelle og dyre virkemidler med lav effekt.

Vi er samtidig stærkt bekymrede for, at Danmark **ikke vil nå de nødvendige kvælstofreduktioner gennem jordudtagning** frem mod 2027. Med det nuværende tempo i implementeringen er det helt afgørende, at en ny og mere målrettet regulering af kvælstof – som netop nu forhandles politisk – **som minimum kan levere de 6.500 tons kvælstofreduktion**, der er forudsat i Grøn Trepert. Samtidig må det forudses, at **den nye reguleringsmodel skal kunne løfte en endnu større del af byrden**, hvis udtagningen af lavbundsjord og andre arealer ikke forløber som planlagt.

Den kommende reguleringsmodel bliver dermed ikke blot et spørgsmål om teknisk udformning, men helt central for både **fremdriften i jordudtagningen** og for opfyldelsen af den **såkalte miljøgaranti**, der skal sikre, at Danmark når det samlede reduktionsmål på **13.780 tons kvælstof**, som fremgår af det politiske genbesøg af VP3. Modellen skal derfor være både ambitiøs og differentieret – og den skal fungere i praksis.

Den grønne trepartsaftale og etableringen af Danmarks Grønne Arealfond er et vigtigt skridt. De 40 mia. kr. bør dog målrettes de mest kvælstofbelastede jorde – særligt lavbundslande og ådale – hvor effekten på vandmiljøet og naturen er størst. Men det er ikke nok at udtage jord; **det skal gøres rigtigt**.

Danmarks Sportsfiskerforbund anbefaler **helhedsorienterede, naturbaserede løsninger**, hvor hele ådale udtages, og hvor den naturlige hydrologi genskabes. Det vil ikke alene reducere kvælstofudledning, men også skabe multifunktionelle gevinster som klimatilpasning, kulstofbinding, biodiversitet og rekreative muligheder. Vi advarer samtidig imod spredte, teknisk funderede lappeløsninger som minivådområder, der ofte mangler effekt og kan have utilsigtede konsekvenser.

Det er dog helt afgørende, at ådals projekter **planlægges og udføres med høj faglig kvalitet**. Vi har i flere tilfælde oplevet, at projekter udført med utilstrækkelig hensyntagen til varmeperioder og vandets opholdstid har medført iltsvind og fiskedød. Når varmt, iltfattigt vand fra oversvømmede enge vender tilbage til vandløbene, dør fisk og bunddyr – med alvorlige konsekvenser for økosystemet. Disse risici skal håndteres fra start i de kommende lavbunds- og ådalsprojekter.

Iltsvind og forringet bundfauna forværres også af menneskeskabte fysiske forstyrrelser. Fiskeri med bundslæbende redskaber – herunder muslingeskrab – bør **forbydes i fjorde og kystnære områder**, da redskaberne hvirvler sediment op, frigiver ophobede næringsstoffer fra havbunden og stresser bundvegetationen. Det gælder særligt ålegræs, der er helt afgørende for både biodiversitet og iltproduktion.

Tilsvarende gælder for **klapning og uddybning af sejlrender**, der i dag ofte gennemføres uden tilstrækkeligt hensyn til de samlede belastninger på det marine miljø. DSF henviser i den forbindelse til en vigtig afgørelse fra **Miljø- og Fødevarerklagenævnet (sagsnr. 22/15753)**, hvor en DN-klage over klapning i Kalundborg Fjord blev taget til følge. Nævnet afviste i afgørelsen de hidtidige administrative fortolkninger, der lagde til grund, at der først foreligger "forringelse" i lovens forstand, når en vandtype skifter status. Nævnet slog fast, at **enhver målbar negativ ændring kan udgøre en forringelse**, og at myndigheder derfor fremover skal foretage en reel vurdering af miljøkonsekvenser – også i forbindelse med klapning og udledninger i blandingszoner (Bilag G).

Danmarks Sportsfiskerforbund anbefaler derfor, at **klapning og bypass helt udfases**, og at opgravet materiale fremover enten anvendes på land eller deponeres forsvarligt.

Også **råstofindvinding og kystfodring** har en betydelig påvirkning på kystnære økosystemer. Der bør derfor findes og testes alternativer, som fx etablering af stenrev og kystnære strukturer, der kan beskytte kysterne på naturens præmisser – samtidig med at de fremmer biodiversitet og bundfaste habitater.

Marin Akvakultur

Det er helt uholdbart, at **den marine akvakultur – havbrugene – i praksis går fri af den nationale kvælstofindsats**. Selvom havbrug samlet set udgør en relativt lille andel af den nationale næringsstofftilførsel, er den **lokale påvirkning betydelig**. De 19 aktive havbrug udleder lokalt signifikante mængder kvælstof og fosfor – især i sommerhalvåret, hvor vandtemperatur, høj lysintensitet og stabile forhold vejrforhold typisk skaber optimale vækstbetingelser for alger. Det gør udledningerne **særligt potente** og bidrager direkte til øget risiko for iltsvind, uklart vand og presset biodiversitet i de kystområder, hvor havbrugene er placeret.

Samtidig arbejder staten og kommuner på at reducere kvælstofudledninger fra spildevand – ofte med **meget høje omkostninger**. **Regningen ender hos borgerne**, mens de nærliggende havbrug fortsat får lov at udlede hundredevis af tons kvælstof – uden at bidrage økonomisk eller teknisk til løsningen.

Danmarks Sportsfiskerforbund finder det dybt urimeligt og miljøpolitisk uacceptabelt, at **havbrugene i årevis har unddraget sig krav og bidrag** til forbedring af det marine miljø. Det er på høje tid, at myndigheder og politikere **retter op på denne skævhed** og stiller lige så klare krav til havbrugene som til andre udledningskilder.

Et aktuelt eksempel er situationen i **Musholm og Jammerland Bugt** ud for Kalundborg og Slagelse Kommune. Her planlægges **meget dyre spildevandsindsatser**, som skal reducere kvælstofudledningen med beskedne effekter. Samtidig ligger her Danmarks **to største havbrug**, som samlet set har tilladelse til at udlede **125 tons kvælstof årligt** – uden at betale én krone, og uden nogen teknisk rensning. Det sker i et kystvandområde, hvor det samlede indsatsbehov ifølge VP3II er opgjort til **488 tons kvælstof**. Det strider imod enhver rimelighed og underminerer både den lokale og nationale indsats for et sundt havmiljø.

Danmarks Sportsfiskerforbund opfordrer derfor myndighederne til **straks at inkludere havbrugene i kvælstofindsatsen**, både gennem reduktionskrav og ved at sikre, at havbrugene bidrager økonomisk på lige fod med øvrige forureningskilder. Det er en forudsætning for en troværdig, balanceret og målrettet miljøindsats for vores fælles havmiljø. Danmarks Sportsfiskerforbund vil generelt anbefale en udfasning af den traditionelle marine akvakultur i åbne netbure og i stedet prioritere en omstrukturering af branchen til recirkulerede, landbaserede anlæg.

Andreas Findling-Rottem
Presse- og kommunikationsansvarlig

Lars Brinch Thygesen
Natur- og Miljøkonsulent